

SVEMIRSKE POLITIKE ZA RAST, GOSPODARSKU TRANZICIJU I SIGURNOST U EUROPI

10/10/2022

Naša vizija

Klub zastupnika EPP-a nastoji održati i proširiti Europu kao vodeću svjetsku svemirsku silu. Vjerujemo da Europska unija mora ojačati svoju ulogu pružatelja sigurnosti na svojem teritoriju i u inozemstvu radi jamčenja stabilnosti u svome susjedstvu i na globalnoj razini. Smatramo da je svemirska politika EU-a sve važnija jer mjere na vrlo konkretan način pokazuju doprinos sigurnosti građana EU-a, što nijedna država članica nije mogla učiniti sama.

Klub zastupnika EPP-a želi svemirsku politiku EU-a učiniti važnim alatom za gospodarski rast i veću uključenost privatnog sektora u svemirsko gospodarstvo. Smatramo da bi daljnji poticaji bili od jasne koristi za MSP-ove i novi svemirski sektor te bi, zajedno s jasnim zakonodavnim okvirom, doprinijeli jačanju konkurentnosti naše industrije.

Svemirska aktivnost - nužnost

Aktivnostima Europske unije (EU) u svemiru pružaju se ključne informacije i usluge za potporu našim ključnim politikama, među ostalim u području klime, sigurnosti i spašavanja, prometa, komunikacije i digitalizacije, te za jačanje otpornosti EU-a.

Svemir tako opslužuje važnu gospodarsku aktivnost: potporu za više od 230,000 radnih mjesta u Uniji, čime se izravno stvara vrijednost od 53 do 62 milijarde EUR za gospodarstvo i neizravno utječe na više od 10 % BDP-a EU-a¹. Kao takvo, europsko svemirsko gospodarstvo drugo je po veličini u svijetu te je istraživački i inovativno iznimno intenzivan sektor s visokokvalificiranim zaposlenicima. Svemirska tehnologija također doprinosi aktivnostima istraživanja i razvoja u različitim sektorima te istraživanju univerzuma.

Europa - svjetska svemirska sila

Aktualni uspjeh europskoga svemirskoga gospodarstva temelji se na Europskom svemirskom programu kojim preko Agencije Europske unije za svemirski program (EUSPA) upravlja Europska komisija i, u mnogim slučajevima, u bliskoj suradnji s međuvladinom Europskom svemirskom agencijom (ESA) i državama članicama.

Program EU-a za promatranje Zemlje Copernicus pruža usluge praćenja okoliša, zraka, kopna i mora kako bi se poduprla razna područja, kao što su precizna poljoprivreda te operacije potrage i spašavanja iz njegove konstelacije satelita.

Program Galileo, europski globalni navigacijski satelitski sustav (GNSS), pruža najprecizniju uslugu navigacije i određivanja položaja u svijetu. Sustav EGNOS pruža bolje informacije o položaju i vremenu; primjerice, za zrakoplove koji slijeću u europske zračne luke.

GOVSATCOM - usluga satelitske komunikacije za državne korisnike doprinosi odgovoru EU-a na konkretne prijetnje i pruža potporu pomorskoj strategiji EU-a i politici EU-a za Arktik.

Svemirskim nadzorom i osvješćivanjem (SSA) nastoje se poboljšati sposobnosti nadzora, praćenja i identifikacije svemirskih objekata i svemirskog otpada; SSA se sastoji od tri potkomponente koje obuhvaćaju nadzor i praćenje svemirskih objekata (SST), svemirske meteorološke pojave (SWE) i objekte u blizini zemlje (NEO).

¹ Svemirsko tržište: Kako olakšati pristup i stvoriti otvoreno i konkurentno tržište? Studija EPRS-a za odbor ITRE, studeni 2021.

Ukupni proračun svemirskog programa EU-a za razdoblje 2021. – 2027. iznosi 14,4 milijarde EUR, što je najveći proračun ikad donesen na razini EU-a za svemir, te je veliko povećanje u odnosu na 11 milijardi EUR za razdoblje 2014. – 2021. i samo 5 milijardi EUR za razdoblje 2007. – 2013. Međutim, u usporedbi s našim globalnim konkurentima, proračun EU-a za svemir i dalje nije dovoljan: Sjedinjene Američke Države dodijelile su NASA-i 24 milijarde USD – samo za 2022.!

Trenutačni izazovi

Prioriteti Kluba zastupnika EPP-a

- > *Potrebno je ojačati autonoman pristup EU-a svemiru, posebno u lansirnim sustavima jer se Rusija zbog invazije povukla iz Gijanskog svemirskog centra u Kourouu.*
- > *Potrebna su dodatna sredstva za Copernicus kako bi se nadoknadio proračunski manjak prouzročen Brexitom.*

Ruska invazija na Ukrajinu pokazala je da je potrebno brzo djelovati kako bi se ojačao autonoman pristup EU-a svemiru i opskrbeni lanac EU-a radi jačanja otpornosti EU-a. EU mora osigurati svoju stratešku autonomiju, a ne ovisiti o trećim zemljama u strateškim područjima, npr. u lansirnim sustavima i u strateškim lancima vrijednosti EU-a za naše vodeće programe EU-a.

Ruski rat već je znatno utjecao na europsku svemirsku politiku, svemirske letove i istraživačke aktivnosti. Ruska svemirska agencija Roscosmos najavila je povlačenje iz Gijanskog svemirskog centra u Kourouu. Trebalo bi istražiti uspostavu alternativnih svemirskih luka EU-a.

Zbog nedostatka ruskih kapaciteta za lansiranje hitno je potrebno težiti većoj autonomiji EU-a za pristup satelitima za lansiranje svemirskih letjelica. U svakom slučaju, ruska odluka ne utječe na kontinuitet i kvalitetu usluga Galileo i Copernicus; ta odluka također ne ugrožava daljnji razvoj tih infrastruktura.

Financiranje programa Copernicus dogovoreno s Ujedinjenom Kraljevinom nakon Brexita blokirano je zbog spora oko Protokola o Sjevernoj Irskoj, kao i sudjelovanje Ujedinjene Kraljevine u istraživačkom programu Obzor Europa. Postignut je dogovor između Komisije i

ESA-e o rješavanju proračunskog manjka i očuvanju kontinuiteta, cjelovitosti i razvoja programa Copernicus. Za ostvarivanje punog opsega i pune brzine predviđenih aktivnosti potreban je veći proračun od onog koji je trenutačno dostupan.

Budućnost

Sigurna komunikacija, upravljanje svemirskim prometom, strateška autonomija, obrana

Prioriteti Kluba zastupnika EPP-a

- > *Kako bi Europa zadržala položaj svjetske svemirske sile, EU mora pojačati lansiranje satelita. Za Program za sigurnu povezanost za razdoblje 2023. – 2027. potrebna su nova sredstva u proračunu EU-a.*
- > *Prihvaćamo dvojni civilnu i vojnu upotrebu naših svemirskih resursa i uviđamo da postoje i jasne sinergije u području istraživanja i razvoja. Moramo u najvećoj mogućoj mjeri iskoristiti svemirski i obrambeni ekosustav.*
- > *Bliska suradnja između EU-a i NATO-a u okviru koji je potreban svemirski program EU-a, posebno u pogledu zaštite svemirskih kapaciteta i usluga za sigurnost i obranu. Pozdravljamo svemirsku dimenziju nedavno donesene nog Europskog strateškog kompasa.*

Ne podrazumijeva se da se položaj Europe kao druge najveće svemirske sile na svijetu može održati, s obzirom na izazove rastućih svemirskih nacija kao što su Kina i Indija te veću uključenost privatnih poduzeća iz SAD-a, kao što su SpaceX, Blue Origin i Virgin Galactic.

Tržišno natjecanje intenziviralo se i kad je riječ o lansiranju satelita i upravljanju njima. 6000 lansirnih sustava već je u orbitu stavilo gotovo 12 000 satelita, a sljedećih će se godina u svemir poslati dodatnih 20 000 satelita koji će nuditi razne privatne usluge, kao što su internet iz svemira, navigacija, mapiranje itd.

Unija će morati pojačati lansiranje satelita, a objavljeni Program za sigurnu povezanost za razdoblje 2023. – 2027. novi je korak u tom smjeru – program u vrijednosti od 6 milijardi EUR (od čega 2,4 milijarde EUR dolazi iz proračuna EU-a) vrlo je dobrodošao. U skladu s tim planovima nova europska konstelacija satelita osigurat će dostupnost globalnog pristupa sigurnim satelitskim komunikacijskim uslugama za zaštitu naše ključne infrastrukture,

za nadzor, potporu vanjskom djelovanju te za pružanje pouzdane i brze veze ljudima i poduzećima preko privatnog sektora.

Novi resursi bili bi od velike koristi, a preklapanje s postojećim uslugama trebalo bi pažljivo procijeniti kako bi se osigurao uspjeh tog novog programa.

Kvantna komunikacijska tehnologija, prvotno razvijena u okviru EuroQCI-ja, trebala bi biti dio sustava za sigurnu povezanost kako bi se osigurala veća razina sigurnosti naših satelitskih komunikacijskih sustava.

Istodobno, problem povećanog zagušenja prometa u svemiru i više od milijun komada svemirskog otpada od istrošenih satelita predstavlja rizik za naše lansiranje satelita, za našu postojeću imovinu u svemiru, a posebno za naše astronaute u svemiru. Jasno je da su upravljanje prometom u svemiru i moguće čišćenje svemira od otpada postali hitno pitanje za Europu i svijet kao takav.

Svemirski sektor također bi se trebao smatrati modelom u smislu strateške autonomije pri ponovnom razmatranju drugih područja politike, kao što je energetska sektor. To znači snažnu usredotočenost na izgradnju vlastitih kapaciteta i ubrzanje razvoja lansiranih sustava Vega-C i Ariane 6 te potporu novim sudionicima koji razvijaju manje/mikro lansirne sustave nižih troškova diljem EU-a.

Svemirska politika i razvoj svemirskih tehnologija sve su više isprepleteni s razvojem u području sigurnosti i obrane, i to s pravom. Uspostava zapovjedništva EU-a za svemirsku obranu prirodan je i nužan razvoj za zaštitu naših svemirskih resursa. Suradnja između civilne uporabe i korisnika iz područja sigurnosti i obrane očita je kad je riječ o podacima i uslugama sustava Galileo, što ima jasan slučaj dvojne namjene. Trebali bismo prihvatiti dvojnju civilnu i vojnu upotrebu naših svemirskih resursa i priznati da postoje i jasne sinergije koje treba iskoristiti u području istraživanja i razvoja – a očit način da se to učini je s pomoću svemirskog i obrambenog ekosustava, koji je definiran u novoj industrijskoj strategiji EU-a i u Akcijskom planu za sinergije između civilne obrane i svemirske industrije.

Trebali bismo izbjeći istu situaciju kao u Ukrajini, gdje su privatna poduzeća sa sjedištem izvan EU-a pokrivala određene usluge za državne potrebe, osiguravajući sigurnu povezanost. Europa bi trebala biti predvodnik globalne svemirske politike.

Višestruke prijetnje našoj sigurnosti čine bližnju suradnju između EU-a i NATO-a u okviru koji je svemirski program EU-a potrebom u

budućnosti, posebno u pogledu zaštite svemirskih kapaciteta i usluga za sigurnost i obranu od kibernetičkih napada, fizičkih prijetnji, otpada i drugih štetnih interferencija. Stoga pozdravljamo svemirsku dimenziju nedavno donesenog Europskog strateškog kompasa. Unatoč našoj suradnji sa saveznicima, EU i dalje treba biti autonoman kada je to potrebno, osigurati otpornost svemirske i zemaljske imovine, pristup ključnim sirovinama i tehnologijama, otpornost lanaca opskrbe i dostupnost svemirskih usluga.

Sudjelovanje privatnog sektora

Istraživanje i inovacije, start-up poduzeća, MSP-ovi, novi svemir

Prioriteti Kluba zastupnika EPP-a

> *Jasan regulatorni okvir za potporu sudjelovanju privatnog sektora u svemirskom gospodarstvu, posebno za MSP-ove i aktere u području novog svemira.*

> *Suverenitet podataka ključan je za EU. Moramo osloboditi važan potencijal mnogih aktera EU-a koji doprinose tom cilju pružanjem podatkovnih rješenja, mikro lansiranih sustava, satelita i najsuvremenijih visokotehnoloških inovacija.*

Nasljeđe sudjelovanja javnosti i velikih svemirskih i obrambenih poduzeća vidljivo je kad je riječ o istraživanju i razvoju te eksploataciji u uzlaznom svemirskom sektoru (glavni/satelitski proizvođači za lansiranje u aeronautiku), sektorima srednjeg toka (satelitski operateri) i silaznim sektorima (razvoj usluga i aplikacija upotrebom podataka iz satelita i svemirskih tehnologija). Inovatori u novom svemiru također imaju sve veću ulogu.

Mnoga druga privatna poduzeća, start-up poduzeća te mala i srednja poduzeća (MSP-ovi) aktivna su u takozvanom sektoru IKT-a/digitalnom sektoru koji čini ekosustav novog svemira. Međutim, situacija fluktuirala bez jasnog regulatornog okvira.

Svemirska politika trebala bi imati još važniju ulogu u jačanju europske industrije za oporavak gospodarstva EU-a i jačanje otpornosti EU-a.

Svemirski sektor nevjerojatno je dobro

za gospodarstvo EU-a u cjelini, od čega i poduzeća i građani mogu imati velike koristi. Za to je potrebno uključiti privatni sektor u mnogo većoj mjeri nego danas.

S obzirom na to da goleme mogućnosti koje proizlaze iz interneta stvari, industrije 4.0, velikih podataka i autonomnih vozila postaju očite, potražnja za satelitima i svemirskom tehnologijom samo će se dodatno povećati. U cijelom lancu opskrbe povećat će se potražnja za satelitima, mikro lansirnim sustavima i obradom podataka, a EU-u se pruža jedinstvena prilika da ojača svoju ulogu u svemiru i poveća svoju konkurentnost.

Suverenitet podataka ključan je za postizanje europskog digitalnog suvereniteta. Već danas u EU-u postoje mnogi akteri koji doprinose tom cilju pružanjem podatkovnih rješenja, mikro lansirnih sustava, satelita i najsuvremenijih visokotehnoloških inovacija. Budući da strateška važnost svemira i sve veća konkurencija koja se intenzivira postaju očite, važan potencijal ostaje neiskorišten.

Brojke² iz nedavnog istraživanja tržišta upućuju na to da će se instalirana baza navigacijskih uređaja i uređaja za određivanje položaja (GNSS) povećati sa 6,5 milijardi jedinica 2021. na 10,6 milijardi jedinica 2031. Predviđa se da će prihodi na silaznom tržištu uređaja i usluga porasti sa 199 milijardi EUR u 2021. na 492 milijarde EUR u 2031. Tržište podataka i usluga za promatranje Zemlje trebalo bi se udvostručiti s otprilike 2,8 milijardi EUR na više od 5,5 milijardi EUR tijekom sljedećeg desetljeća. Kad je riječ o sigurnim satelitskim komunikacijama, trenutna civilna potražnja za kapacitetima satelitske komunikacije u Europi iznosi oko 2,5 Gbps, a vojna potražnja ne premašuje 1,5 Gbps. Za 2035. prognoza bi mogla dosegnuti gotovo 4 Gbps za vojnu potražnju i 20 Gbps za civilnu.

Konkretni prijedlozi za svemirske politike:

1. Promicanje poslovnih mogućnosti za privatna poduzeća u sektoru novog svemira ključan je prioritet. Europski parlament mora biti dio stručne skupine za politike i programe relevantne za svemirsku, obrambenu i zrakoplovnu industriju EU-a koju je osnovala Europska komisija i koja bi trebala izraditi konkretan plan djelovanja.
2. Inicijativa CASSINI (Konkurentna start-up poduzeća za inovacije u području svemira) koju provodi Komisija osigurava 1 milijardu EUR rizičnog kapitala za novoos-

novana poduzeća u svemirskom sektoru, što je pravodobna inicijativa koja ide u pravom smjeru. Međutim, uspjeh investicijskog instrumenta CASSINI ovisi o sudjelovanju privatnog sektora privlačenjem investicijskih fondova za prikupljanje novih sredstava s naglaskom na ulaganjima u svemir i o tome da države članice upotrebljavaju svoje instrumente politike kako bi potaknule taj razvoj. Osim toga, za poboljšanje pristupa financiranju bit će potrebna modernizirana politika tržišnog natjecanja i pravila o državnim potporama koja su primjerena svrsi. Unatoč postojećem ograničenju i previše krutom okviru inicijative CASSINI, model je obećavajući za budućnost.

3. EU mora poboljšati razvoj znanja stečenog istraživanjem poslovnih aktivnosti. Potreban nam je zakonodavni prijedlog Komisije za svemirski sektor na kraju proizvodnog lanca kako bi se osiguralo veće sudjelovanje privatnog sektora u iskorištavanju poslovnog potencijala te osigurao stabilan okvir i predvidljivost za dugoročna privatna ulaganja. Takva regulatorna mjera mogla bi biti i u obliku provjere usklađenosti sa svemirom radi uključivanja podataka i aplikacija iz svemira u sva relevantna područja (npr. trgovina, energetika, promet, sigurnost, ključna infrastruktura, civilna zaštita, sprečavanje prirodnih katastrofa i odgovor na njih, upravljanje kopnom i morem, poljoprivreda i ribarstvo) kako bi se osiguralo da se svemirske tehnologije EU-a propisno uzimaju u obzir za postizanje ciljeva politike (npr. digitalizacija, zeleni plan, otpornost, strateška autonomija).
4. Industrijski ekosustav za svemir i obranu pruža okvir za razvoj tog sektora, osobito kako taj sektor može rasti kada se istodobno suočava s izazovom dvostruke zelene i digitalne tranzicije, oporavka gospodarstva EU-a i povećane otpornosti EU-a. Tražimo od Komisije da u najkraćem mogućem roku izradi i objavi konkretan put tranzicije za svemirski i obrambeni ekosustav u industrijskoj strategiji EU-a.
5. Kako bi se uspostavila veća europska autonomija u svemiru, moramo ubrzati razvoj lansirnih sustava Vega-C i Ariane 6 i više surađivati s privatnim sektorom putem istraživanja i razvoja kako bismo razvili alternativne lansirne sustave i lanac vrijednosti lansirnih sustava EU-a

² Propositions concrètes concernant les politiques spatiales:

boljom integracijom MSP-ova i start-up poduzeća u okviru novog svemira u EU-u.

6. S obzirom na planirano povećanje lansiranja satelita u orbitu, trebalo bi istražiti održivost uspostave svemirskih luka u Europi i ulaganja u njih, kako bi se dopunila glavna lokacija za lansiranje u Francuskoj Gijani. Potencijal najudaljenijih regija Unije trebalo bi uzeti u obzir pri provedbi strategije Unije za svemirsku infrastrukturu, poboljšanju lansirnih sustava i pristupu svemiru.
 7. EU mora i dalje nastojati u najvećoj mogućoj mjeri osigurati svemirsku i vojnu stratešku autonomiju i otpornost i osigurati ulogu svemirskog programa u jačanju obrambene unije.
 8. Osiguravanje neovisnosti o ruskoj i kineskoj svemirskoj infrastrukturi i tehnologijama glavni je prioritet. Europa mora pronaći načine za povećanje svoje održive tehnološke neovisnosti o tim dvjema zemljama i, u određenoj mjeri, Sjedinjenim Američkim Državama.
 9. Kvantne tehnologije koje se podupiru iz programa Digitalna Europa ojačat će europske strateške digitalne kapacitete, a inicijativa za europsku kvantnu komunikacijsku infrastrukturu (EuroQCI) mora biti glavni prioritet programa za sigurnu povezanost za razdoblje 2023. – 2027.
 10. Trebalo bi mapirati kritične ovisnosti (kritične i napredne sirovine, kritične tehnologije za svemir) iz Rusije, Bjelorusa ili Ukrajine te utvrditi mjere/rješenja za ublažavanje kako bi se riješile kritične ovisnosti i pružila potpora svemirskom sektoru radi izdvajanja onoga na što izravno utječu sankcije protiv Rusije.
 11. Postoji hitna potreba za naglim povećanjem u području upravljanja svemirskim prometom, koje se odnosi na svijest o situaciji u svemiru te nadzor i praćenje u svemiru, te za proširenjem centara za praćenje sigurnosti diljem EU-a koji bi izravno surađivali s nacionalnim tijelima. Potreban je i jasan regulatorni okvir za upravljanje svemirskim prometom, a Komisija bi trebala razviti skup pravila, normi, tehničkih specifikacija i smjernica Unije te aktivno promicati ta pravila Unije na međunarodnoj razini. Taj skup pravila Unije trebao bi biti usklađen s drugim pravilima EU-a u drugim područjima politike, kao što su obrana, industrijska politika, okoliš i zrakoplovstvo/upravljanje zračnim prometom, kako taj kasniji slučaj ne bi ugrozio sigurnost zračnog prometa.
- U predstojećem preispitivanju aktualnog svemirskog programa sredinom provedbenog razdoblja u program bi trebalo uključiti upravljanje svemirskim prometom. Komisija mora utvrditi izvore financiranja upravljanja svemirskim prometom u okviru svemirskog programa.
12. Komisija i visoki predstavnik pri Europskoj uniji trebali bi obavještavati Europski parlament o međunarodnoj suradnji u području sigurnosti koja uključuje svemir, uključujući razvoj suradnje EU-a i NATO-a u tom području. Zbog nedavnih geopolitičkih zbivanja postoji hitna potreba za razvojem svemirske strategije EU-a za sigurnost i obranu kako bi se definirao zajednički europski odgovor na prijetnje našoj svemirskoj infrastrukturi.
 13. S obzirom na stratešku važnost svemirskog sektora EU-a za digitalnu suverenost i konkurentnost EU-a, trebalo bi pomno pratiti učinak zakonodavstva na aktere u svemirskoj industriji. Stoga bi pri izmjenama propisa trebalo uzeti u obzir učinak na konkurentnost sektora i njegovu kritičnu prirodu za cjelokupnu svemirsku politiku EU-a i digitalnu suverenost te bi trebalo razmotriti moguća izuzeća za svemirsku industriju. Jedan od takvih propisa sa snažnim učinkom na svemirsku industriju jest, primjerice, Uredba REACH, kao i pravila o državnim potporama.
 14. S obzirom na svoj potencijal, svemirski sektor trebao bi imati ključnu ulogu u oporavku gospodarstva EU-a nakon pandemije bolesti COVID-19. Zbog toga bi se Mehanizam za oporavak i otpornost zajedno s kohezijskim i regionalnim fondovima trebao upotrebljavati kao mogući izvor financiranja jer inovacije u svemiru ispunjavaju tri glavna kriterija prihvatljivosti: djelovanje u području klime, niskougljično gospodarstvo i pametna mobilnost.
 15. Kako bi se povećala razina osviještenosti o koristima i potencijalu svemirskih programa EU-a, Komisija i druga relevantna tijela Unije trebali bi ojačati informiranje i komunikaciju o svemiru za javnost.